

també a. 1295 i *gauda* 1307 i 1445 (Alart, *RLR* iv, 507; v, 87; vii, 59; i *InuLC*, s. v. *salicorn* i *corn*); *gauda*, en Cavanilles (*Obs.* II, s. v.); *AlcM gualda, galza, gualdó*.

GUALDRAPA, 'cobertura llarga, de seda o de llana, que cobreix i adorna les anques de la mula o cavall', origen incert; com que a l'Edat Mitjana havia designat una peça de vestir per a homes, és probable que vingui de *WASDRAPPA, variant del ll. VASTRAPES 'espècie de pantalons': es tracta d'un mot tardà d'origen oriental, i per això mateix són justificables les irregularitats fonètiques en l'evolució del mot, que degué sofrir la influència de DRAPPUM 'drap'. □ 1.ª doc.: *goldrapa* 1546; 1565, doc. mall.; 1575 «la *gualdrapa* o manta: stratum, dorsuale», OPou (*ThPu.*, 36).

«Són unas anganillas --- ab los caps y civelles --- y *goldrapa* de vellut», doc. de 1546 (R. d'Alòs, *Inventaris de castells catalans*, EUC, 1910, 57). N'hi ha article extens en el DCEC, al qual remeto, on per primer cop es va demostrar críticament l'etimologia resumida a dalt (algunes addicions en el DECH): no val la pena de tornar-hi. El mot es documenta primer en castellà (princ. S. xv) i català. Les formes de les altres llengües són més tardanes: en italià, només des de mj. S. xvii, i hi és mot poc arrelat (Prati ni el recull), possiblement importat de les llengües hispàniques (en tot cas no a la inversa, com suposa *AlcM*). En català hi ha variants i derivats que indiquen antic arrelament, i el canvi de TR en *dr* per influència de *drap* (cf. cast. *trapo*), més aviat fóra indicatiu de procedència catalana. La variant menorquina *buldrafa* (*AlcM*), primer *guldrafa* «—Truhol! —Què mana? / —Corre de bona gana / a ensellà n'Auxol, / bon cap de fabiol! / am *guldrafa* d'endiana», Camps Merc. *Folkl. Men.* II, 103 sembla indicar pas per la boca dels moros balears, a causa de la manca de *p* en àrab. Però amb aquesta també es pot relacionar el mall. *burlafa* i el mossàrab *turlafa* 'cosa de poc valor' (ací, II, 343b31-42), si més no per contaminació.

DERIV.: *Gualdrapar*; *engualdrapar*. *Engaldropar* (Genís i Aguilà). *Goldrupar* (DAG).

Guànbana, *guanac(o)*, mots hispanoamericans, per als quals veg. DCEC *Guança* 'galta' no ha estat mai mot català: adaptació ocasional de l'it. *guancia* (REW, 9499) *Guànega*, V. *vànova* *Guano*, de l'hispanoamericana *guano* (DCEC) *Guansa*, V. *gronxar*

GUANT, del fràncic *WANT id., cf. neerl. *want* b.-al. *wante*, esc. ant. *vōttr*, danès *vat*, suec *vatte* id □ 1.ª doc.: fi S. XIII, Desclot.

«Quant viu que altre no podia fer, e que'l convenia a murir la-ssus --- devalà de la torra al mils que poc --- e quant fo devayl volgeren-lo pendre, e no ac alre ab què-s deffensàs, mas que-s deslassà lo *gant* derer del auzber e donà-n sí gran colp a un per mig la fas, que a terra-l més quax per mort», Desclot (*Cròn.*, § 106, *NCL* III, 178.24); «lo rei Carles --- dix --- aquests nostres missatges --- iran ensem ab vosaltres e sabran

del rei --- en poder de qui farem la batalla ---. E tantost passàren-se'n a Messina, e vengren davant lo senyor rei e --- resposeren los missatges del rei Carles: —Doncs, rei, pus axí ho deïts, dats-nos vostre gatge en presència de tuit— E lavors lo rei pres un parell de *guants* que tenia un cavaller, e va-los gitar en presència de tuit; e los missatges del rei Carles preseren los gatges ---», Muntaner (fets de 1282, § 72, *Casac.* II, 22.29). «Van ab la cara pintada, / e los uylls alcof-foylats, / e ab un' altra figura / pus gran e lomga pintats / que los llurs ulls no havien / que Déus los havia dats; / e après portaran *guans* / d'estiu, en les dues mans, / per tenir pus delicades: / coses a Déu fort vedades», poema d'Eiximenis, prosificat en el *Llibre de les Dones* (§ 24, text a penes canviat en la prosa conservada, *EntreDL* I, 179); «Tirant, per què-s vulla que sia, yo m'o tindré dins mon cor, però si gosau dir yo no sia millor cavaller que vós, yo us offer batalla a tota ultrança — e lançà-li uns *guants* per guatge», JoMartorell (*Ag.* I, 373); «*quant* de malla: manica hamata», OPou (*ThPu.*, 171).

El mot germànic va passar directament al fr. i oc. *gant*, i potser a l'it. *guanto*, mentre que el castellà sembla haver pres *guante* del català: l'antiga denominació allí fou *lúa*, port. *luva*, provinents de variants de l'angl. *glove*, i les primeres dades castelleses vénen d'Aragó (Ss. xiv i xv, a Castella no es documenta fins a la fi del S. xv). En terra romànica el mot apareix primerament en la forma *wantos* en baix llatí gallicà força repetida en els Ss. vii-x. Per a la justificació de la forma germànica, veg. Kluge, *Gloss.*, s. v. *want(e)*; Gamillscheg, *EWFS*, 457; Behrens, *ZRPh.* XIII, 414-5; i DCEC.

DERIV.: *Guantada*. *Guantellet* [S. xiv, cites en DBal. i *AlcM*]. *Guantat*. *Guanter*; *guanteria*; *guanteria*. *Enguantar*; *enguantat*; *desenguantar*. I sobretot l'important derivat AGUANTAR.¹

¹ Com a suplement d'aquest article faig notar que, en l'ús més conservador de certs mallorquins, manté aplicacions fraseològiques molt més pròximes a la italiana clàssica 'aferrar' que a la del català comú: «per vosaltres parlam que no estau mans fentes, com a babaluets, y que no sou d'aquells que l'inèrcia 'ls té agontats de mans y de peus», AMAlcover (*BDLC*, 1904, p. 61).

GUANYAR, abans *guaanyar* i primer *guadanyar*: igual que l'it. *guadagnare*, el fr. ant. *gaagnier* (avui *gagner*) i l'oc. *gazanhar*, tots ells primitivament 'guaanyar treballant manualment', i provinents del germ. occidental *WAIBANJAN 'conrear', 'explotar la terra mitjançant conreu o pastoreig', derivat del germ. comú WAIBA 'aliments', 'procura d'aliments', aplicat especialment al pastoreig, conreu i caça (cf. esc. ant. *veidr* 'cacera, pesca', ags. *wāð* 'cacera', 'vida errant', neerl. ant. *weitha* 'farratge, menjar, indret on es procuren tals coses', a-al. ant. *weida* id., al. *weide* 'pasturatges'). □ 1.ª doc.: S. XIII.

Germanisme d'importància cabdal, que des de molt antic es va comunicar al llatí vulgar tardà d'una grossa